

Cartea Mioarei Turcu reprezintă prima sinteză a civilizației getice din Cîmpia Munteniei. Adunînd cea mai mare parte a informației editate și mare parte din datele inedite, datorate fie unor cercetări personale, fie reprezentînd piese aflate în colecțiile muzeelor din zonă, cartea prezintă și pune în discuție probleme de un deosebit interes pentru Latène-ul geto-dacic. Pornind de la o succintă prezentare a spațiului geografic (capitolul I) în care se încadrează, obiectivul cercetării, autoarea continuă în capitolul al II-lea cu o prezentare a izvoarelor scrise despre geto-daci, oprindu-se așa cum era firesc asupra autorilor care se referă în mod special la Cîmpia Munteniei. În acest capitol sînt luate în discuție diversele ipoteze privind plasarea uniunilor de triburi conduse de Dromichaetes și Rhemaxos. Se discută asupra localizării nucleului statului geto-dac condus de Burebista, ca și a teritoriilor stăpînite de Cotiso și Décomes. Despre originea și dezvoltarea culturii geto-dacilor din Cîmpia Munteniei tratează capitolul al III-lea. Relevînd faptul că primul care a elaborat o teză științifică privind începuturile civilizației Latène la geto-daci a fost Vasile Parvan, autoarea pune în discuție opiniile celorlalți învățați care s-au ocupat de această problemă: D. Berciu, C. Dalcoviciu, I. Nestor, C. Preda, Em. Condurachi, I. H. Crișan. În încheiere se subliniază că factorul hotărîtor în formarea civilizației Latène la noi a fost cel local hallstattian tîrziu și final. Formarea și dezvoltarea culturii Latène geto-dace s-a efectuat în mod inegal, atît din punct de vedere al spațiului cit și al timpului, în strînsă interdependență cu adoptarea și folosirea roții olarului. Mioara Turcu se situează în acest sens pe poziția acceptării ca autohtonă a ceramicii lucrate la roată de la Alexandria și Bălănești, ea nu uita să remarce caracterul unitar al civilizației geto-dace în ansamblul ei. În capitolul VI se publică primul repertoriu al așezărilor geto-dace din Cîmpia Munteniei, însoțit de două hărți: fig. 2, Așezări geto-dace din Cîmpia Munteniei și fig. 3, Planul orașului București cuprinzînd așezările geto-dace. Repertoriul cuprinde 213 puncte, unele deja cunoscute în literatura de specialitate altele mai puțin cunoscute sau inedite. În cadrul acestui repertoriu un loc important îl ocupă cele 22 de așezări autohtone aflate pe raza Bucureștilor, număr care indică o frecvență mare de locuire în perimetrul orașului, mai ales în perioada secolelor II—I î.e.n. Așezările bucureștene gravitau în acel răstimp în jurul mării dave de la Papești-Novaci. În încheierea capitolului autoarea trage o serie de concluzii, foarte interesante, asupra ariei de difuziune a geto-dacilor din regiune, indicînd patru zone de

răspindire a acestora de-a lungul celor mai importante ape curgătoare, în principal al Dunării, unde descoperirile Latene sînt în număr de peste 70.

În paginile care analizează cultura materială geto-dacică (capitolul V) cercetările personale ale M. Turcu își au un loc, cum era firesc, deosebit. Alături de ele fiind folosite în prezentarea temei și informațiile editate și inedite ale unor cercetători care s-au ocupat de această perioadă. Capitolul cuprinde mai multe subcapitole privind: 1. tipuri de așezări; 2. tipuri de locuințe; 3. unelte de producție, obiecte de uz casnic, accesorii și arme; 4. ceramica (subcapitolul cel mai vast, dar în același timp cel mai reprezentativ prin nouitatea materialului arheologic prezentat); 5. obiecte de podogbă și piese vestimentare; 6. circulația monetară.

Un repertoriu extrem de util este prezentat în capitolul al VI-lea Credințe religioase. Rituri și ritualuri de înmormîntare, repertoriu însoțit și de o hartă (fig. 33: Morminte geto-dace descoperite în Cîmpia Munteniei. Analizîndu-se cele 29 de puncte unde au fost descoperite cimitire geto-dace, autoarea remarcă faptul că majoritatea lor sînt necropole de incinerare, mai puțin de înhumare sau înmormîntări în tumuli. Într-un singur loc, la Andolina, cimitirul era biritual avînd morminte de înhumare și de incinerare.

În concluzii autoarea indică o serie de factori care alături de fondul de bază autohton hallstattian, au concurat la formarea culturii Latene geto-dacic: grec, scitic, tracic, celtic și cu un efect atenuant factorul iliric și ulterior cel roman. Procesul de cristalizare definitivă a culturii geto-dace este încadrat în răstimpul veacurilor III și II î.e.n.; M. Turcu consideră că în jurul anilor 450 î.e.n. se poate vorbi de începutul epocii Latene în regiunile extracarpătice, moment în care geții au adoptat roata olarului de la greci prin intermediul tracilor. Pentru perioada cuprinsă între 450—350 î.e.n., considerată a fi o perioadă de tranziție se propune denumirea de Proto-Latene.

Textul cărții este completat cu o bogată și sugestivă ilustrație, iar explicația figurilor este alcătuită sub forma unui catalog unde se prezintă pentru fiecare obiect un minimum de date necesare regăsirii lui. Fără îndoială cartea Mădălei Turcu, prin noutatea informației și acritbia științifică dovedită, reprezintă un foarte util instrument de lucru pentru specialiști. În același timp, fiind scrisă într-o formă accesibilă lucrarea se adresează și unui public mai larg.

CRIȘAN MUȘETEANU